

Ik sta op 'de Site', een wijkproject met volkstuinjes en een samentuin, met containers als stockage- en fietsherstelplaats. Verderop staat een serre met zuiderse lekkernijen en zie ik een voetbalveldje. Mensen lopen aan af. Op het terras zitten twee mensen te vergaderen. Anissa komt aangestapt en nodigt me uit om ook op het terras te gaan zitten. Anissa Boutiebi werkt sinds maart 2017 voor Samenlevingsopbouw en werkt 50% als coördinator van het project de Torekes, een gemeenschapsmunt van wijk Rabot-Blaisantvest in Gent.

Gemeenschapsmunt 'Torekes'

AUFLEGEN FOTO'S: Karim Hanus

PM: We beginnen best met wat achtergrondinformatie over de wijk.

Rabot-Blaisantvest is een wijk waar de armste

Deze wijk is een aankomstwijk geweest voor veel Turken. Het is een van de armste wijken in Vlaanderen, gekenmerkt door problemen als drugsgebruik en armoede. Er zijn zowel jonge als oude gezinnen. De immigranten van destijds hebben kinderen en kleinkinderen. Er zijn ook jonge middenklasse gezinnen, en er zijn veel jongeren en jong-adollescenen. Er is hier weinig groen, huizen staan dicht op mekaar. Maar het is ook een wijk met kansen en mensen met talenten, die zin hebben om dingen te veranderen en zich in te zetten voor hun wijk.

PM: De Torekes is een munt om vrijwilligers te belonen die activiteiten doen die ten goede komen aan de wijk. Welke activiteiten doen ze zoal?

Wij zetten specifiek in op Buurtzorg, Buurtzorg en Milieuzorg. Eerst zorgt Buurtzorg voor een mooier en propere wijk. Voorbeelden zijn straatkuisacties, of gevels schilderen of plantenbakken op de stoep. Ten tweede is

er Burenoezorg. Daar willen we eenzaamheid en isolatie tegengaan en mensen zonder netwerk helpen. Bijvoorbeeld: je buur is ziek en heeft geen contacten, dus help je door naar de winkel te gaan of te koken. Tenslotte zetten buurtbewoners zich in de Milieuzorg in om zo min mogelijk broeikasgassen uit te stoten of water te besparen door een spaarknop op de wc te installeren, of door regenwater op te vangen om planten te begieten.

We hebben Torekes van € 10 en van € 1 en binnenkort komt er een bijlet van € 5 bij. Er zit een euro-equivalent achter: 10 Torekes is 1 euro en 1 Toreke is 10 cent.

PM: Wat kan je met de munt doen, waar kan je hem besteden?

Laat ons duidelijk zijn, de Torekes zijn om mensen te belonen. Mensen doen iets dat de kwaliteit van de wijk verbetert en krijgen er een extraatje voor. Het is een ruilsysteem, maar we willen zoveel mogelijk circulaire bewegingen en niet louter naar de winkel gaan en stop. Je kan ze uitgeven op de boerenmarkt, bij de apotheek, in de waswinkel of bij de Sociale Kruidenier. De Sociale Kruidenier is de lokale buurtwinkel waar je met doorverwij-

kunnen steeds hun bemerkingen kwijt. Er wordt zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

Er zijn mensen 'voor wie de euro niet meer werkt', bijvoorbeeld voor chronisch zieken of mensen met een kleine uitkering. Voor hen lijkt het alsof je enkel euro's kan verdienen als je werkt. Ze hebben constant een tekort aan middelen, de Torekes vullen dat wat aan. Veel vrijwilligers zijn mensen die afgeschreven zijn voor de maatschappij en voor de arbeidsmarkt. Ze zijn 'niet meer te activeren' of analfabeet. Ze hebben goetie dagen en dan willen ze de handen uit de mouwen steken en iets doen in hun tempo. En soms kunnen ze niet. Hier kan dat, er wordt anders met arbeid omgegaan. Zo hebben al veel mensen hun talenten en vaardigheden kunnen ontplooiën. Op de arbeidsmarkt zijn de open jobs niet voor hen omdat ze de talenten of de interesse missen.

PM: Hoe is de idee van een complementaire munt, een munt naast de euro eigenlijk, ontstaan?

Minister Freya Vandenbroucke is daarmee begonnen. Ze zag dat de veranderende samenleving en de daarmee gepaard gaande sociale fenomenen, zoals migratie tot nieuwe kansen. Gemeenschapsmunt konden daar ingeschakeld worden. Nadien zijn deskundigen zoals Bernard Lietaar erbij betrokken. Hij heeft dit verder uitgewerkt en Samenlevingsopbouw is er bijgekomen zo'n tien jaar geleden.

PM: Zijn er nog wijken in Gent waar met een complementaire munt gewerkt wordt?

In Ledeberg wordt met 'Pluimen' gewerkt.

Daar zet men vooral in op eenzaamheid en de uitbouw van sociale netwerken. De doelgroep zijn oudere mensen, en dan vooral die met geen of weinig contacten. Het verschil is dat er bij de Pluimen geen euroconversie is, daar gaat het om tijd kopen, bijvoorbeeld twee uren grasmaaien. Het is meer een LETS-systeem, waar de drempel hoger ligt en dat meer gericht is op middenklassers. Terwijl wij ons echt specifiek richten op mensen in een kwetsbare situatie.

PM: Wat is de rol van de stad Gent? Zijn er nog partners bij betrokken?

De stad subsidieert het project. Waarom dit enkel in Rabot-Blaisantvest en Ledeberg loopt, kan ik niet direct zeggen. We zien dat ook in andere landen het model vaak heus is uitgebouwd. Zo is Muntuit vzw een partner die ons helpt in het onderzoeken van de munt en ons bijstaat in het systeem erachter (zie kader). Sommige zaken zijn gesponsord. Vroeger gaf De Lijn bijvoorbeeld buskaarten gratis.

PM: Blijikbaar is de stad aan het onderzoeken of een Gentse munt een haalbare kaart is. Wat zou er veranderen als er een Gentse munt komt? Hoe verhoudt die munt zich tot de Torekes?

Het hangt ervan af of de Torekes mee worden opgenomen, of dat er een stadsmunt komt naast de Torekes. Het grote gebied heeft zo zijn voor- en nadelen en werkt met een grotere controle en administratie. Maar de Torekes kunnen ook blijven bestaan. Mensen hier kennen ze en gaan die dan ook blijven gebruiken. Momenteel zit de Gentse stadsmunt nog in de onderzoeksfase, er valt dus nog niets over te zeggen.

PM: Tot slot: Is zo'n alternatieve munt ook een opstap naar tewerkstelling?

Veel Turken komen uit de landbouwstreek Emiridag. Deze mensen hebben kennis en talent in landbouw en tuinieren, maar er is hier geen tewerkstelling voor. Met de Torekes en onze Site, waar lokale Gentenaars samen groenten kweken, kunnen we mensen motiveren en hen de kans geven om zich te ontplooiën in iets waar ze goed in zijn en dat door anderen gewaardeerd wordt. Dit is tenslotte het belangrijkste. Vele mensen hier voelen zich

Gemeenschapsmunten, beheerd door burgers en met het welzijn van de lokale gemeenschap als doel, leveren een concreet instrument om onze samenleving te bevrijden van de actuele financiële speculatie en roof. Deze munten maken het bovendien mogelijk om geld terug een sociale betekenis te geven en om burgers eens te meer in staat te stellen bij te dragen tot de verdere ontplooiing van het algemeen belang.

Ricardo Petrella

geen burger en hebben weinig zelfwaardering. Dankzij de Torekes hebben ze dat wel, want ze kunnen iets betekenen. Ze krijgen het gevoel een actieve burger te zijn en hun zelfwaardering komt terug. Beetje bij beetje ontwikkelen ze een verantwoordelijkheidsgevoel. Sommige mensen geraken in een opleiding of tewerkstelling door eerst vrijwilligerswerk te doen met Torekes waar ze zich in kunnen ontplooiën, zodat ze zich toch nog in het arbeidscircuit kunnen gooien.

Gemeenschapsmunten hebben een eigen toepassingsgebied, namelijk collectieve initiatieven in buurten en wijken, tussen enerzijds zorg en privéfeer, en anderzijds professionele dienstverlening door markt en overheid in. Je moet op voorhand goed je noden analyseren, je doelen formuleren, kijken wie en welke (lokale) organisaties je betreft. Van bij het begin is het cruciaal om de burgers, of je specifieke doelgroep, te betrekken.

Muntuit is het Nederlandstalige informatieplatform voor gemeenschapsmunten, dat je daarbij helpt: www.muntuit.be

De meeste uitvoerige website over complementaire munten in het algemeen is: www.letsnet.com

Gemeenschapsmunten zijn wereldwijd in opmars. Bijvoorbeeld het Europees project Community Currencies in Action: www.fairfin.be/complementaire-munten/icia